

Bílá knížka
s povídáním na dobrou noc

Lukáš Kohl

Lukáš Kohl
Praha, 2021

Tiše poslouchej

Když se venku tiše stmívá,
když dědeček v křesle zívá
a když jdou spát kuřátka,
do peřin se zachumlej!
Pozor – tiše poslouchej!
Vypráví se pohádka...

O princovi, který se nechtěl oženit

Jednou v dobách, kdy se to v lesích ještě hemžilo vílami a kdy měl každý pořádný rybník svého vodníka, se stalo, že si vyrazil jistý mladý králevic se svojí družinou na lov. Jmenoval se Vítek a byl velmi pohledný – vlasy měl černé jako noc, oči modré jako pomněnky a kůži bílou a jemnou jako hedvábí. Pro svoji plachost se ale na budoucího krále moc nehodil. Tehda se přihodilo, že v hlubokém lese při honu na bílého jelena svoji loveckou družinu ztratil. Bloudil pak lesem bez cíle, až na jednom tichém paloučku zastavil, nechal koně, aby se pásli, a sám si unaveně lehl do trávy. Listy stromů vysoko nad ním zlatozeleně zářily v poledním slunci a vlahý vánek ho kolébal k spánku. Byl by snad i býval usnul, kdyby ho nevyrušilo zoufalé pípání někde za jeho hlavou. Vítek vstal a otočil se, aby zjistil, odkud se to pípání bere. Po chvíli si všimnul malého otrhaného ptáčka s červenou hlavičkou, jak se marně snaží vyprostit z trnového sevření růžového keře, pod nímž princ před chvílí ležel. „Neboj se, maličký, hned ti z toho vězení pomůžu,“ řekl potichu a hned začal větve poseté trny odendávat na stranu, dokud nebyl ptáček volný. Ten malý zpěváček vděčně zatrylkoval a „frrr“ – už byl pryč.

Vítek se za ním vesele díval. Měl radost, že vypustil toho ptáčka na svobodu. Co z toho, že si při tom ošklivě poškrábal vlastní ruce! Náhle ale mezi stromy něco zašustělo. Princ se tím směrem polekaně podíval, užuž šahal po dýce, kterou měl připevněnou na opasku, užuž se bál, že se na něj z lesního houští vyřítí vlk nebo rozzuřený divočák. Na palouček ale z lesa nevyšlo žádné divoké zvíře. Kdepak, k Vítkovu překvapení to byl jakýsi mladík. Oči se mu tmavě zlatily jako med lesních včel, na hustých kadeřích červených jak měď měl posazenou korunu z divokého kvítí, nahotu zakrýval jen rouškou z listů a kapradí. Byl to lesní mužíček. Lišácky se na kralevice usmál a vřelým hlasem mu řekl: „Ta dýka snad nebude potřeba. Kdo jsi a co děláš v tak odlehle části lesa? Cožpak nevíš, že lidé tu nemají co pohledávat?“

„Nepřicházím ve zlém,“ hájil se Vítek. Pak se narovnal a pokračoval: „Vyrázil jsem se svojí družinou na vyjížďku do lesa a ztratil jsem se. Jsem princ Vítek, syn krále Jantarového království a následník trůnu.“ Když mluvil, hlas se mu chvěl a kolena třásla. Nechtěl dát najevo, že má strach, ale moc se mu to nedařilo.

„Nemusíš se mě bát,“ usmál se znovu lesní mužíček. „Pokud ty neublížíš mně, nemám žádný důvod ublížit ani já tobě.“ To kralevice trochu uklidnilo. Mužíček se k němu o krok přiblížil a pověděl: „Nejsi jako jiní lidé. Ne každý člověk by hned tak ochotně vyprostil ptáčka lapeného v trní. Ne, pokud by si u toho měl poškrábat vlastní ruce.“

„Chtěl jsem mu pomoci,“ odvětil Vítek. „Mám zvířata a přírodu rád.“

„Nač potom s sebou nosíš kuši a loveckou dýku?“ zeptal se mužiček podezíravě. Princ se trochu zastyděl, ale odpověděl: „Jsem královský syn. Očekává se ode mne, že budu silný bojovník a zdatný lovec. Proto mě můj otec posílá s družinou tak často na hon. Jenže... já mu nedělám radost. Nejsem takový, jaký by podle něj měl budoucí král být. Nikdy jsem neulovil nic, ani zajíčka nebo koroptev. Nikdy nic netrefím, nedokážu ta zvířata zabít.“ Vítek smutně sklopil hlavu a dodal: „Jsem prostě špatný králevic.“ Lesní mužiček mu prstem zvedl bradu, aby si hleděli zpříma do očí a mile řekl: „Ne, nejsi špatný králevic! Dobrý princ se nepozná podle toho, kolik trofejí si přiveze z honu. Daleko důležitější je to, jaké má srdce a jestli mu slouží rozum!“

„Myslíš?“ utěšil se trochu princ.

„Rozhodně!“ přikývnul mužiček na souhlas.

Ještě dlouho si pak povídali, mužiček vyléčil králevici poškrábané ruce léčivou květinou ze své koruny, a když se k večeru rozloučili, poradil mu, jak se dostane z lesa. Vítek dorazil na královský zámek až za tmy a všichni se radovali, že se v pořádku vrátil, jenom pan král mu vynadal, že se ztratil své družině a že se nevracel tak dlouho.

Od té doby jezdil králevic často sám na vyjížděky do lesa, aby se zase potkal s rudovlasým mladíkem s medovými očima. Vždycky si měli o čem popovídat a tak jim čas pěkně ubíhal. Mužiček ukázal Vítkovi ty nejkrásnější části lesa, kde rostly vzácné byliny a kde se rojily svatojánské mušky. Naučil ho, jak rozlišit zpěv pěničky a skřivánka, ukázal mu, jak si ochočit lišku, aby se nechala pohládit. Vítek snad nikdy předtím nebyl tak šťastný, v lese, daleko od etikety a od všech povinností královny, si připadal volný.

Nic ale netrvá věčně. Jednou přijel princ na palouček, kde na něj lesní mužiček už čekal, a s těžkou hlavou se svému příteli svěřil s tím, že se bude ženit. „Můj královský otec se rozhodl, že pozve k nám na zámek na zítřejší ples princezny z okolních království, a řekl mi, že si mezi nimi musím vybrat svoji nevěstu, budoucí královnu Jantarového království.“ Složil si hlavu do dlaní a smutně dodal: „Jenže já se nechci ženit. A už vůbec ne z musu a z povinnosti.“ Zdálo se, že to rozesmutnilo i lesního mužička. Po chvíli se ale na Vítku usmál tím svým lišáckým způsobem a řekl mu, ať klidně jede domů, že on do zítřka něco vymyslí. Princ ho tedy poslechl...

Když druhý den ráno Vítek se svojí sestrou a se svým královským otcem snídal, přiřítit se do jídelního sálu komoří se zprávou, že na zámek přijel jakýsi šlechtic na bílém koni a že žádá pana krále o přijetí. Král se tomu sice podivil, bylo příliš brzo na to, aby se už sjížděli hosté na večerní ples, ale poručil služebníkovi, aby toho urozeného pána přivedl. Netrvá to dlouho a před královskou rodinou se uctivě uklání mladý muž v drahém zeleném šatu prošivaném zlatou nití, smeká klobouk se sokolím pérem a děkuje králi za přijetí. Má vlasy červené jak měď a medovým okem lišácky mrká na kralevice.

„Jaké je tvé jméno a za jakým cílem jsi přijel na můj zámek, urozený pane?“ zeptal se přívětivě pan král.

„Jsem rytíř Šípek z Hájku, nejjasnější pane králi,“ představil se ten cizinec, „a donesly se mi zprávy, že se váš urozený syn, princ Vítek, shání po nějakém poradci, který by mu pomohl vybrat tu nejvhodnější princeznu ke sňatku. Takovou, která by se nejlépe hodila na budoucí královnu celé říše. Uvědomuje si totiž, jak důležitý a náročný takový výběr může být a nerad by zklamal své království, kdyby si vybral nevhodnou nevěstu.“ Pusa mu jela, jako by si ji namazal kolomazí, a lhal tak, že se mu od ní div neprášilo.

„Opravdu?“ otočil se král nedůvěřivě k synovi.

„A-a-ano,“ vykřikl ze sebe překvapený Vítek, který ovšem v tom neznámém rytířovi okamžitě poznal lesního mužička.

„Přesně tak. Nerad bych udělal chybu. Tak jsem myslel... no... že by mi s tím mohl někdo pomoci.“

„Tak to jsem rád, že k tomu ženění přistupuješ tak zodpovědně. Překvapuješ mě, synu!“ zasmál se vesele král.

„Čekal jsem, že se budeš všelijak ošívát, ale tohle – to je jednání budoucího krále, jak má být! Jenom bych rád poznamenal, že máme na zámku mnoho zkušených rádců – nemyslíš, že by byl některý z nich pro tento úkol vhodnější než tenhle cizinec?“

„Ó ne!“ vyhrkl rychle princ. „Mně... mně se pan rytíř docela zamlouvá.“

„Promiňte, vaše veličenstvo,“ otočil se přestrojený mužiček k panu králi, „ale rád bych podotknul, že u nás v Hájku vymysleli naši nejpovolanější myslitelé a učenci naprosto neprůstřednou zkoušku pro výběr budoucí královny, kterou nemá šanci projít žádná, s prominutím, nevhodná žába. Díky této zkoušce si vyvolil svoji ženu například král Doubravského království nebo vládce Čirůvkové říše a oba dva jsou nanejvýš spokojení.“ To krále přesvědčilo.

„Nyní, když dovolíte, pane králi,“ pokračoval samozvaný rytíř Šípek z Hájku, „se musím s vaším urozeným synem poradit o tom, jaké disciplíny budou pro zkoušku princezen nejvhodnější. Jistě chápete, že na tom záleží budoucnost celé říše, proto nás teď, prosím, oba omluvte.“

Kralevic vstal zbystra od stolu a jal se svého nového poradce doprovodit do své komnaty. Jen co za sebou zabouchli dveře a měli jistotu, že je nikdo nevidí ani neslyší, objal Vítek lesního mužíčka radostně v náruči a hned se ho začal vyptávat, co to má všechno znamenat a kde sehnal takový drahý šat, aby se mohl vydávat za rytíře. On mu ale nic neprozradil. Jenom se na prince po lišácku usmál a řekl: „Přece jsem ti slíbil, že něco vymyslím!“

Den se rychle nachýlil k večeru a v tanečním sále Jantarového zámku se to hemžilo urozenými hosty ze všech koutů země, kteří se sem sjeli na královský ples. Všichni jedli, pili, tancovali a byli veselí. Když odbila sedmá hodina, zazněly uvítací trumpety, dva lokajové otevřeli veliké dveře a do sálu se vší slávou nakráčely postupně tři princezny, které se přijely ucházet o princovu ruku. „Princezna Aurélie, řečená Nejbohatší, ze Slunečního království,“ uvedl služebník první z princezen, jež se jenom skvěla samým zlatem a diamanty, až si přihlízející museli oči zakrývat. „Princezna Belinda, řečená Nejkrásnější, z Červánkového království,“ oznámil služebník příchod druhé princezničky - roztomilé panenky v nadýchaných růžových šatech. Zlaté lokýnky jí sahaly do půli zad a pod jejím úsměvem se hostům podlamovala kolena. „Princezna Helga, řečená Nejchytřejší, ze Soumračného království“ představil služebník i třetí princeznu, rovnou a elegantní. Jak vešla do sálu, jako by všichni pod jejím přísným pohledem zvažněli.

„Teda, budeš to mít těžkou volbu, bratříčku,“ prohodila potichu a potutelně k Vítkovi jeho sestra, „jedna je nejbohatší, druhá nejkrásnější a třetí nejchytřejší – nevím, nevím, jak si mezi nimi vybereš tu pravou.“

„Kdyby byla alespoň jedna z nich třeba nejmilejší nebo nejlaskavější!“ povzdechl si kralevic. „Ale neboj se, sestřičko, já svoje srdce nedám jen tak někomu! Uvidíš! Koneckonců mám přece skvělého poradce!“ to řekl a vstal ze svého trůnu.

„Vítám vás u nás v Jantarovém království, nejjasnější princezny,“ pravil Vítek ukláněje se při tom se vši slušností. „Je mi ctí, že jste vážily tak dalekou cestu jenom pro to, abyste se mohly ucházet o moji ruku. Jistě jste všechny tři velice půvabné a urozené, je mi proto za těžko si mezi vámi vybrat tu, která se stane mojí ženou a budoucí královnou této říše. Nerad bych některé z vás ukřivdil tím, že bych si vybral jinou princeznu, proto jsem se rozhodl pro jediné spravedlivé řešení.“ Ted' přistoupil k princovi lesní mužiček ve svém přestrojení a velebně se urozeným slečinkám poklonil. Vítek pokračoval: „Dovolte mi tedy, abych vám představil rytíře Šípka z Hájku, který na mé požádání pro vás připravil jistou zkoušku – tři pečlivě vybrané úkoly, jež budete v následujících třech dnech muset splnit.“ Pak se usmál a dodal: „Zkouška ať rozhodne, komu dám svoji ruku a své srdce!“

Nejbohatší princezna se sice ošivala, co je to za nové móresy, nejkrásnější princezna však nadšeně tleskala a nejchytřejší princezna klidně poznamenala: „Jaký to moudrý nápad, princí!“

Druhého dne se královská rodina, tři princezny i množství zvědavých dvořanů sešly v zámecké zahradě, kde už na ně pod starou královskou lípou čekal rytíř Šípek, aby jim představil první úkol. „Království potřebuje silnou a zdravou královnu,“ začal s lišáckým úsměvem na tváři. „Proto nám dokažte svoji hbitost, milé princezny! Na jedné z větví v koruně této vznešené lípy je pro každou z vás uvázána jedna bílá stuha. Vaším úkolem bude ji dostat sem dolů. Ale nemusíte se bát, není to nic složitého – předvedu!“ Na to se lesní mužíček vyšplhal s lehkostí veverky po kmeni až ke koruně stromu a než by do pěti napočítal, stál zase na zemi a ukazoval všem stuhu, která byla nahoře uvázána navíc. To bylo pro princezničky ale překvapení! Čekaly, že budou soutěžit v tanci, vyšívání nebo v psaní básní, že by ale měly lézt na nějaký strom, toho se vskutku nenadály! Vždyť copak je tohle úkol pro královskou dceru?!

První se na řadu dostala bohatá princezna Aurélie, která ani nepomyslela na to, že by se ve svých těžkých šatech posetých diamanty škrábala do koruny stromu. Popadla kmen a začala jím vši silou třást, křičela, vztekala se a spílala té zpropadené lípě, ale žádná stuha na zem nespadla. To krásná princezna Belinda si jen povzdechla a zamrkala a už se jí několik urozených dvořenínů nabízelo, že jí nahoru pomohou a ochotně princezničku vysadili na nejnižší větev. Protože se ale střevíčky na procházky mezi větvovím moc nehodí, téměř vzápětí Belinda uklouzla, a nebýt několika pohotových rukou, co ji dole chytaly, byla by se bývala dozajista při pádu ošklivě potloukla.

Jako třetí přišla na řadu chytrá princezna Helga. Ta si přinesla od zahradnického domku dlouhý žebřík, po kterém pohodlně vylezla až do koruny stromu a odvázala svoji stuhu. Když s ní ale lezla zase dolů, zafoukal prudce vítr, stuhu jí vzal a odnesl někam do dále. Nedalo se nic dělat, první úkol nesplnila ani jedna z princezen.

Dalšího dne se všichni setkali v zámeckém sklepě, kde bylo plno roztodivných předmětů, nádob a pytlů s kořením a kde na stěnách viselo několik tuctů snítek sušeného býlí. Stál tu také veliký stůl, na němž čekaly čtyři připravené hmoždíře i s paličkami. „Vznešené princezny,“ chopil se slova převlečený mužiček, když mu dal princ znamení, že může začít, „jistě mi dáte za pravdu, že taková královna by měla být pečlivá a důkladná, aby mohla svědomitě panovat. Vaším dnešním úkolem bude připravit vonnou mast. Použit jako přísadu můžete cokoli, co v tomto sklepení najdete – vybírejte ale pečlivě a s rozvahou, ať si mast nepokazíte! Nejvydařenější mastička vyhrává!“

„Ale... ale jak máme takovou mast připravit?“ zeptala se rozpačitě princezna Belinda. „Nikdy jsme nic takového nedělaly.“

„Nebojte se, uctivá princezničko,“ usmál se rytíř Šípek, „není to nic složitého – předvedu!“ Hned si vzal jeden hmoždíř, přidal do něj trochu loje, sušených bylinek, dva listy kapradí a pár kvítků heřmánku a za chvíli to v celém sklepení vonělo, jako na rozkvetlé lesní louce.

Princezny se tedy daly do práce, dařilo se jim ale prachbídňě. Bohatá Aurélie si zprvu vedla dobře, do loje v hmoždíři přidala jenom trochu šafránu, protože je nesmírně vzácný a drahý, když ale do nádoby tajně přilila trochu své přepychové voňavky, vůně se začaly tlouct a celé se jí to pokazilo. To krásná Belinda byla daleko odvážnější a do svého hmoždíře přidala všechno, co se jí dostalo pod ruku. Výsledek ovšem připomínal víc než jemnou mast výtvar šíleného kuchaře. Když chytrá Helga viděla, jak se daří jejím sokyním, řekla si, že na to musí jít důmyslně. Obešla pomalu celé sklepení a vybírala pouze ty ingredience, které jí nejvíce voněly. Když je ale dala dohromady a roztloukla paličkou, vzniklo jí místo mastičky jen jakési nevábné bláto. Co naplat – ani tentokráte úkol žádná z princezen pořádně nezvládla.

Posledního dne si nechal rytíř Šípek z Hájku svolat královskou rodinu, princezny i zvědavé přihlížejíci už časně ráno. Po předchozích nezdarech byly princovy nápadnice pěkně rozmrzelé – bohatá se vztekala, krásná smutně mrkala a chytrá vrhala nevraživé pohledy na každého, kdo jí zkrížil cestu. Všechny tři čekaly, co si na ně dnes ten lišák vykutálený připravil. A brzy se to dozvěděly. „Vznešené princezny, dnes vás čeká poslední úkol, který rozhodne o tom, kdo si zaslouží princovu ruku,“ řekl lesní mužiček přestrojený za rytíře. „Nejdůležitější úlohou královny je pečovat o ty, kteří to potřebují a kteří u ní hledají zastání. Každá z vás teď dostane jedno vajíčko, o které musí až do večera pečovat a které musí mít neustále při sobě. Vejce, které se rozbije jako poslední, vyhrává!“ Jak to pověděl, podal

z připravené ošatky každé z princezen jedno modrozelené krkavčí vajíčko. „A nemusíte se vůbec strachovat, není to nic složitého – předvedu!“ řekl ještě rytíř Šípek, sundal si klobouk s pérem a do hustých rudých kadeří si posadil vajíčko jako do hnízda.

Princezny se zaradovaly, jaký to snadný úkol. Ale přepočítaly se. Nejbohatší princezna strčila svěšené vejce do svého zdobeného kapsáře, jenže jen co udělala pár kroků, ozvalo se ošklivé křupnutí, jak se jí vajíčko rozkřápl o nějaký drahokam, co v kapsáři nosila. To nejchytřejší princezně vydrželo vejce déle. Nosila jej také v kapsáři, ten si ovšem nejdřív vystlala jemnou látkou. Odpoledne si ale chtěla to zvláštní krkavčí vejce ještě jednou prohlédnout, a když ho vyndala z kapsáře, vyklouzlo jí z ruky a rozbilo se na podlaze. Naštěstí ji u toho nikdo neviděl, princezna si proto rychle zavolala služku, nechala ji uklidit vzniklý nepořádek a pak ji poslala do města, aby jí opatřila trochu modrozelené barvy. Když tak služebná udělala, obarvila chytrá princezna obyčejné slepičí vajíčko, aby vypadalo jako krkavčí, a schovala ho zase do bezpečí svého kapsáře.

Než by se kdo nadál, byl tady večer, a kdo mohl, přišel se podívat na zámek, kde se měl co nevidět vyhlásit vítěz třetího úkolu. V trůnním sále už čekalo jeho veličenstvo pan král, princ Vítek se svojí sestrou, tři zkoušené princezny i rytíř Šípek z Hájku. A jen co odbila sedmá, vzal si rytíř slovo. „Nejurozenější pane králi,“ začal slavnostně, „ stojí před Vámi tři vznešené princezny, které si prošly pečlivě sestavenou zkouškou. Sám jste tomu byl přítomen. Ted' se ukáže, kdo stane po boku vašeho syna!“ Pak požádal ty tři

princezničky, aby všem předvedly svá vajíčka. Princezna Aurélie jen odsekla, že žádné hloupé krkavčí vejce nemá a že o tohle nanicovaté království, kde nutí princezny lézt po stromech, stejně nestojí. Zato princezna Helga hned sebejistě všem ukazovala své vyměněné vajíčko. Protože jí ale obarvilo prsty, vyšel rychle její podvod najevo. A přede všemi! Kdyby měla kouska studu v těle, musela by se v té chvíli propadnout samou hanbou do země! Jenže tahle vychytralá princezna byla z jiného těsta, a když princezna Belinda vykročila radostně ke královi se svým vajíčkem, na kterém nebyla jediná prasklinka, nastavila jí Helga nohu. Kráska zakopla a její svěřeneček se rozbil o zem. Celý sál utichl. Všichni upírali zrak na rytíře Šípka a čekali, co se bude dít.

„Vejce, které se rozbije jako poslední, vyhrává!“ řekl převlečený mužiček, na tváři mu přitom hrál jeho lišácký úsměv. Pak smeknul svůj klobouk a sundal si z hlavy neporušené modrozelené vejce. „Je mi líto, vaše výsosti,“ otočil se směrem k panu králi, „ale princ Vítek si nemůže vzít žádnou z těchto princezen, žádná neuspěla v naší královské zkoušce.“

„Co tím myslíš?!“ nechápal nejdřív král. Pak mu ale svitlo. „Ty podvodníku!“ rozkřiknul se na Šípka. „Takhle nás všechny vodit za nos! Taková urážka! STRÁŽE! No tak STRÁŽE! Do šatlavy s tím šejdířem!“

Pak se to dělo ráz na ráz. K rytířovi se rozeběhlo na tučet zbrojnošů, on ale na nic nečekal a hvízdnu tak silně, až uši zaléhaly. Na to se tryskem vehnal do sálu jeho statný bělouš, na nějž se jedním skokem vyhoupl. Ohlédl se po Vítkovi a nastavil mu paži.

Princ k němu přispěchal, rozzuřený král ale zakřičel: „Vítku! Okamžitě se zastav! Co to má u všech rohatých znamenat?!“

„Dávám svoji ruku tomu, kdo jako jediný snesl stuhu z naší lípy, kdo vyrobil mast, z jejíž vůně se hlava točí a kdo dokázal uchránit něco tak křehkého, jako je malé vajíčko,“ odvětil Králevic, chytil se rytířovy ruky a vyskočil za ním na koně. „Žijte tu blaze, bude se mi po vás stýskat!“ rozloučil se ještě. Pak se bělouš jedním skokem proměnil v bílého jelena šestnáctáka a s princem i s rytířem Šípkem, který už byl zase lesním mužíčkem, vyběhl ze zámku a nejkratší cestou uháněl k lesu. Král chtěl za nimi poslat své vojáky, ale jeho královská dcera ho smířlivě zadržela.

Tři princezny tedy nakonec odjely s nepořízenou a princ Vítek žil s lesním mužíčkem šťastně v jeho lesní říši. Ale kdo usedl na trůn, když Jantarové království přišlo o dědice královské koruny? No přeci Vítkova hodná sestřička! Stala se z ní moudrá, spravedlivá a soucitná královna. A jestli neumřela, vládne Jantarovému království dodnes!

Krásné sny

Pohádka už skončila,
jakpak se ti líbila?
Byl v ní princ a princezny,
též mužík z lesa,
co s princem teď v Hájku plesá.
Nechej si zdát krásné sny!